

Kulturdepartementet

Att.: Avdelingsdirektør Bengt O. Hermansen/Underdirektør Constance Ursin

Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Brevet sendes som epost til postmottak@kud.dep.no

og via www.regjeringen.no/2479768

Oslo, 31.08.2016

Deres ref. 16/1857

Høring – Forslag til ny Åndsverklov.

Vi viser til Departementets brev av 17.03.2016 hvor forslag til ny Åndsverklov sendes på høring. Fond for utøvende kunstnere takker for muligheten til å gi en høringsuttalelse.

Fond for utøvende kunstnere ble etablert ved egen lov i 1956, og har 60-års jubileum i år. Loven ble til før nåværende åndsverklov av 1961, og var resultat av et viktig og forutseende arbeid for å kompensere de utøvende kunstnere for konsekvensene av en teknologisk utvikling som man den gang oppfattet som både fascinerende og utfordrende – platespilleren og radioen. I dag er den teknologiske utviklingen fortsatt både fascinerende og utfordrende – og vanskelig å holde tritt med. Nettopp derfor er det etter vårt syn viktig i lovarbeid at det brukes et språk som både rettighetshavere og brukere kan forstå, og som samtidig konsentrerer seg om den relevante bruken heller enn det konkrete verktøyet. Dette lyktes man med i åndsverkloven av 1961, og vi oppfatter at dette er godt videreført som prinsipp i det nye lovutkastet.

Vårt fokus i høringssvaret vil naturlig nok være knyttet til bestemmelser som berører nærstående rettigheter, men vi tillater oss også enkelte andre merknader.

1. Offentlig fremføring

Vi merker oss at departementet foreslår å innsnevre betegnelsen "offentlig fremføring", slik at dette fremover kun omfatter fremføring for en tilstedeværende allmenhet. Videre at "overføre offentlig" eller "offentlig overføring" innføres som betegnelse på all overføring som skjer til en allmennhet som ikke er tilstede der overføringen oppstår.

Som en følge av dette endringsforslaget, er det også foreslått nødvendig justering av bestemmelsene om nærstående rettigheter som berøres, herunder gjeldende § 45b, utkastets § 3-6, jf også utkastet § 3-1 bokstav c). Det er ikke ment å innebære realitetsendringer, heller ikke for så vidt gjelder vederlagsretten, at det etableres en kategori under tilgjengeliggjøring som betegnes "offentlig overføring", jf også utkastets kapittel om økonomiske og administrative konsekvenser.

Utkastet omtaler ikke nødvendige konsekvenser av begrepsendringen for fondsloven. Som kjent, skal det betales avgift til Fond for utøvende kunstnere for offentlig fremføring av ikke-vernede lydopptak, jf fondsloven § 3 og lovens tittel. Gramo forestår innkrevingen både av vederlaget for bruk av vernede lydopptak, og avgiften for bruken av de ikke-vernede opptak.

Dersom forslaget til endring i §2-2 opprettholdes, må også fondsloven endres tilsvarende. Dette vil særlig gjelde dens § 3.

Det følger av utkastet, at på-forespørsel-tjenester – som i dag – ikke vil være omfattet av vederlagsretten, jf utkastet § 3-6, nåværende § 45b. I utkastet drøfter departementet bl.a. grensen mellom kringkasting og på-forespørseltjenester. Fond for utøvende kunstnere støtter departementets forslag om at program som kringkastere legger ut på nett parallelt eller rett etter kringkasting av programmet ikke må anses som på-forespørsel-sending. Av praktiske hensyn må det også tillates at man forsinket et program ved å sette det på pause. Likeledes bør det etter fondets oppfatning være tillatt å benytte muligheten til å ta opp et kringkastet program for å se det senere, og benytte funksjonen «se programmet fra begynnelsen», en funksjon som vil forsinke de kommende programmene, uten at dette skal komme inn under på-forespørsel-tjenester.

2. Utøverbegrepet

I fondsloven er den utøvende kunstner nærmere eksemplifisert i § 1. Bestemmelsen er ikke uttømmende, men har vært lagt til grunn som definisjon av begrepet også i åndsverkloven, slik det også er vist til i utkastet.

Fondet er enig med departementet i at det ikke er nødvendig med ytterligere klargjøring i lovtekst av hvilke medvirkere og aktører som er utøvende kunstnere i lovens forstand. Dette vil i en del tilfeller måtte bero på konkrete vurderinger av det enkelte arbeid.

Fondet er godt kjent med at utøvere kan ha flere roller i et prosjekt. Det vanligste er musikere som framfører egne verk, altså er både komponister og utøvere. Eller en koreograf som også medvirker i framføringen av verket som danser. I begge eksemplene er en og samme person både skapende og utøvende kunstner. I søknader om støtte til innspilling kan vi se at enkelte velger et studio ut fra teknikerens evne til å skape god lyd, eller en egen sound, mens musikerne selv har klare oppfatninger om hvordan selve musikken skal fremføres. Andre velger studio og/eller produsent/tekniker fordi de ønsker innspill og aktiv deltakelse fra produsenten. På samme måte som en komponist eller musiker kan ha flere roller, kan også en produsent ha det ved å være både utøver og produsent, både arrangør og produsent og andre kombinasjoner av roller. Dette bør være enkelt å registrere og å skille. Vi ser derfor ingen grunn til at utøvelsen av selve produsent-virksomheten skal få rettigheter som utøver.

Fondet ser at det kan være avklarende å inkludere "folklore" i lovteksten og støtter departementets forslag om dette. For fondets saksbehandling vil det neppe innebære en realitetsendring av betydning, da framføringen av folklore fortsatt vil måtte gjøres av profesjonelle utøvende kunstnere og folkloren normalt vil ha verkshøyde. Det bør imidlertid også vurderes en konsekvensjustering i fondslovens § 1 første ledd, tilsvarende den foreslåtte endringen i Åndsverkloven.

3. Annet

Fondet kan ikke umiddelbart se hverken nødvendigheten av eller behovet for den foreslåtte bestemmelsen i § 1-1 eller § 1-2, med formålsangivelse eller innholdsfortegnelse. Hverken i lov om varemerker, patentloven eller designloven er det noen slik "formålsbestemmelse".

Loven gir rettigheter, slik vi også er pålagt gjennom våre internasjonale forpliktelser. Rettighetenes innhold og grenser reguleres i loven. Det forutsettes at reguleringen, herunder de enkelte bestemmelser om fri bruk, om vederlag og om avtalelisens, er et resultat av en avveining av interesser. En særskilt formålsangivelse i tillegg, kan slik fondet ser det ikke ses å tilføre noe. Når det er sagt, bør departementet vurdere omformulering dersom formålsbestemmelsen beholdes. I dets punkt 1 er det uklart hva som menes med at loven skal sikre de som "bidrar til vår kultur". I dets punkt 2 kan det antagelig være tilstrekkelig å uttrykke "*legge til rette for lovlig tilgang til åndsverk og annet materiale vernet ved loven her*".

Hva gjelder innholdsfortegnelse, som § 1-2 i realiteten må ses som, oppfatter fondet at dette er gjort for å lette oversikten for den alminnelige leser. Fondet antar at de fleste som i dag gjør seg kjent med loven, oppsøker lovdata.no og elektronisk tilgjengelige formater. På lovdatas åpne sider vil et treff på en lov innledningsvis gi en klikkbar kapitteloversikt. For leservennlighet mener fondet det viktigste vil være at de enkelte kapitteloverskrifter gir en god beskrivelse av hva det omhandler.

I utkastet § 2-2 foreslås i tredje ledd en bestemmelse som etter omstendighetene gjør det straffbart å strøkke fra verk som ulovlig er lagt ut. Fondet er enig i at det må kreves forsett for å rammes av forbudet. Det fremstår noe uklart for fondet hvordan uttrykket "åpenbart" i lovteksten skal forstås sammenholdt med forsettkravet, dette bør vurderes utdypet.

Med vennlig hilsen
Fond for utøvende kunstnere

Maria Duna (sign.)

Bjørge Eriksen